

KÄYTTÄYTYMISKOE SISÄLTÄEN KÄYTTÄYTYMISTESTIN JA TEORIAKOEEN KOIRANHALTIJALLE (BH)

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 16.11.2011

Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymät 15.12.2011

Ohjeet astuvat voimaan 1.1.2012

Suomenkielisen koeohjeen rasteroidulla pohjalla olevat tekstit eivät koske Suomesa järjestettäviä kokeita ja lihavoidulla tekstillä kirjoitetut määräykset ovat voimassa vain Suomessa järjestettävissä kokeissa.

Kaikissa kokeissa ja kilpailuissa on järjestelyjä ja kaikkia tapahtumaan liittyviä henkilöitä koskevien menettelyjen osalta noudatettava urheilullisia periaatteita. Käyttäytymiskokeen järjestelyt ja kokeen arvostelu on kuvattu seuraavassa yksityiskohtaisesti. Määräykset ovat kaikkia kokeeseen liittyviä henkilöitä sitovat ja kaikkien osallistujien on täytettävä samat suoritusvaatimukset. Kokeet ovat luonteeltaan julkisia; koepaikka ja alkamisaika on julkistettava ja vain asianomaisen FCI:n jäsenliiton tai sen jäsenjärjestöjen myöntämät kokeet ovat virallisia. Nämä puitemääräykset ovat kaikkia jäsenliittoja sitovia.

Yleiset määräykset

Kokeeseen voivat osallistua kaikki koiranohjaajat, jotka ovat jo aikaisemmin suorittaneet hyväksytysti FCI:n koiranohjaajatodistusta koskevien määräysten mukaisesti järjestetyn teoriakokeen tai voivat esittää voimassa olevan todistuksen teoriaosaamisesta tai todistuksen siitä, että ovat aikaisemmin läpäisseet käyttäytymiskokeen toisen koiran kanssa, tai virallisen todistuksen teoriaosaamisestaan. Osallistujien, jotka eivät ole aikaisemmin osallistuneet FCI:n käyttäytymiskokeeseen ja joilla ei ole esittää todistusta teoriaosaamisestaan, on koepäivänä suoritettava vastaavan tuomarin valvonnassa kirjallinen teoriakoe voidakseen osallistua koiransa kanssa kokeen käytännön osuuteen.

Ylläoleva vaatimus ei ole voimassa Suomessa.

Kokeeseen saavat osallistua kaikenrotuiset ja -kokoiset koirat. Osallistumisoikeuden alaikäraja on 15 kuukautta, **Suomessa 12 kuukautta**. Käyttäytymiskoe voidaan järjestää vain, jos siihen osallistuu vähintään neljä koiraa, **Suomessa 2 koiraa**. Jos käyttäytymiskoe järjestetään yhdessä muiden koelajien kanssa, on kokeessa yhteensä oltava vähintään neljä osallistujaa, **Suomessa 2 osallistujaa**, (esim. IPO, FH, BH). Sallittu osallistujamäärä yhden tuomarin arvosteltavaksi on 12 – 18 riippuen arvosteltavien osasuoritusten kokonaismäärästä, joka ei saa ylittää 36. (Käyttäytymiskoe sisältää 3 osasuoritusta, jos siinä on mukana kirjallinen teoriakoe ja ilman teoriakoetta se sisältää 2 osasuoritusta.) Juoksuiset nartut saavat osallistua kokeeseen, mutta ne on pidettävä erillään muista osallistujista ja ne suorittavat tottelevaisuusosuuden viimeisenä. Ohjaaja saa kokeessa ohjata korkeintaan kahta koiraa, jos se kokeen järjestelyjen kannalta on mahdollista.

Luoksepäästävyyden tarkastus

Ennen kuin käyttäytymiskokeeseen ilmoitetut koirat voivat osallistua itse kokeeseen, on niiden luoksepäästävyys tarkastettava. Tatuoinnin ja/tai tunnistussirun tarkastus on osa testiä. Koirat, joilla ei ole tunnistusmerkintää, eivät saa osallistua kokeeseen. Luokse-

päästävyuden arvostelua jatketaan koko kokeen ajan. Koirat, jotka eivät läpäise luokse-
päästävyuden tarkastusta, eivät saa jatkaa koetta.

Arvostelu

Koira, joka ei saavuta vähintään 70 % pisteistä osassa A ("käyttäytymiskoe koulutusken-
tällä"), ei saa osallistua osaan B ("liikenteeseen suhtautuminen"). Kokeen päättyessä
tuomari ei anna pistemäärään perustuvaa arvosanaa, vaan pelkästään arvostelun muo-
dossa "hyväksytty" tai "ei hyväksytty". Koira läpäisee kokeen, kun se saavuttaa 70 %
maksimipistemäärästä osassa A ja osassa B tuomari arvioi kaikki suoritukset riittäviksi.
Tuomari voi kuitenkin järjestäjän pyynnöstä sijoittaa osallistujat paremmuusjärjestyk-
seen palkintojenjakoa varten.

Käyttäytymiskokeesta saavutettava koulutustunnus ei vastaa FCI:n jäsenliittojen ja-
lostus-, jalostustarkastus- ja näyttelyvaatimusten edellyttämää koulutustunnusta. Koe
voidaan uusida ilman mitään karenssi-aikaa. Kaikki koetulokset merkitään kilpailukirjaan
riippumatta siitä, läpäiseekö koira kokeen vai ei.

A) Käyttäytymiskoe koulutuskentällä. Kokonaispistemäärä 60

Maksimipisteet	Erinomainen	Erittäin hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Puutteellinen
60 pistettä	58 – 60	54 – 57	48 – 53	42 – 47	0 – 41

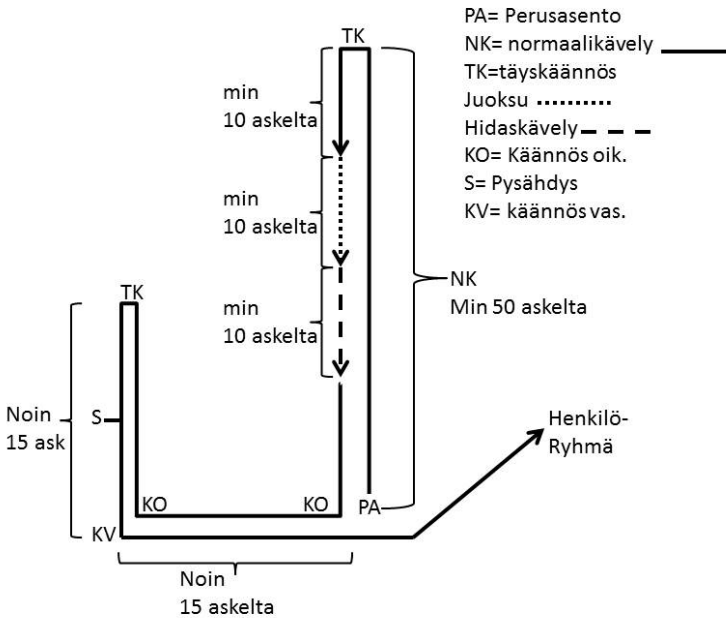
Jokainen liike alkaa ja päättyy perusasennossa. Koira istuu suorassa asennossa, rau-
hallisena ja tarkkaavaisena ohjaajan vieressä vasemmalla puolella oikea lapa ohjaajan
polven kohdalla. Perusasennon saa ottaa vain kerran ennen kutakin liikettä. Ohjaaja
seisoo perusasennossa urheilullisen suorana. Haara-asento ei ole sallittu. Edellisen
liikkeen lopettava perusasento voi olla seuraavan liikkeen aloitusperusasento. Ohjaajan
vartaloavut eivät ole sallittuja, vaan niistä rangaistaan pistemenetyksellä. Ohjaajalla ei
saa olla makupaloja tai leluja.

Jos ohjaaja ei ruumiillisen vamman vuoksi pysty suorittamaan jotain liikettä oikein,
hänen on ilmoitettava tästä tuomarille ennen kokeen alkua. Jos ohjaaja ei vammansa
vuoksi voi ohjata koiraa vasemmalla puolellaan, hän voi ohjata koiraa vastaavasti oi-
kealla puolellaan. **Suomessa Palveluskoiraliiton hallituksen myöntämän luvan mu-
kaisesti.**

Tuomari antaa liikkeen aloitusluvan. Sen jälkeen liikkeen suoritus, kuten käännökset,
pysähdykset, käyntinopeuden muutokset jne. tapahtuu ilman tuomarin ohjausta. Ohjaaja
voi kuitenkin pyytää tuomarilta ohjeita.

Koiran kiittäminen on sallittu jokaisen liikkeen jälkeen. Sen jälkeen ohjaaja voi ottaa
uuden perusasennon. Kiittämisen ja uuden liikkeen aloittamisen välillä on pidettävä sel-
vä tauko (noin 3 sekuntia). Liikkeiden välissä koiran tulee aina olla ohjaajan sivulla.

Seuraamiskaavio, seuraaminen kytkettynä/vapaana

Aloitusperusasennon paikka on myös loppuperusasennon paikka. Henkilöryhmässä ohjaajan tulee koirineen kiertää yhden henkilön ympäri vasemmalta ja yhden ympäri oikealta.

1. Kytettynä seuraaminen (15 pistettä)

Käsky: "seuraa"

Perusasennossa istuvan, eläinsuojelumääräysten mukaisesta kaulapannasta tai valjaisesta kytketyn koiran tulee käskyllä "seuraa" halukkaasti seurata ohjaajaa. Kaulapanta ei saa olla kiristävässä asennossa. Koirakon tulee ottaa aloitusperusasento, kun toinen koirakko on valmiina perusasennossa paikallaolopaikalla. Kummankin koiran arvostelu alkaa tästä perusasennosta.

Liikkeen aluksi ohjaaja kulkee koiran kanssa 50 askelta suoraan eteenpäin pysähtymättä, tekee täyskäännöksen ja 10-15 askeleen jälkeen suorittaa juoksu- ja hitaan kävelyosuuden (kumpaakin 10-15 askelta). Siirtymisen juoksusta hitaaseen käyntiin on tapahduttava ilman väliaskeleita.

Eri käyntinopeuksien tulee selvästi erota toisistaan. Ohjaajan tulee suorittaa normaalikävelyvauhdilla kaavion mukaisesti kaksi käännöstä oikealle ja yksi vasemmalle sekä kaksi täyskäännöstä ja yksi pysähdys toisen täyskäännöksen jälkeen. Koiran tulee koko ajan pysyä ohjaajan vasemmalla puolella lapa ohjaajan polven kohdalla; se ei saa edistää, jättää tai irtaantua ohjaajasta sivusuunnassa.

Ohjaajan on vähintään kerran normaalilla kävelyvauhdilla liikkueessaan pysähdyttävä kaavion mukaisesti toisen täyskäännöksen jälkeen.

Ohjaaja saa antaa ”seuraa”-käskyn vain liikkeelle lähdettyä ja käyntinopeutta muutettaessa. Kun ohjaaja pysähtyy, koiran on nopeasti ilman käskyä istuttava. Ohjaaja ei saa tällöin muuttaa perusasentoon eikä varsinkaan siirtyä koiran lähelle, jos se ei istu aivan ohjaajan viereen. Ohjaajan tulee pitää talutinta vasemmalla kädessään ja sen on oltava löysällä. Liikkeen lopuksi ohjaaja kulkee tuomarin merkistä koiran kanssa vähintään neljä henkilöä käsittävän liikkuvan henkilöryhmän läpi.

Koiran jätettäminen, edistäminen ja sivupoikkeamat sekä ohjaajan hidastelu käännöksissä ovat virheitä.

Henkilöryhmä

Liikkuvan henkilöryhmän läpi kulkeminen suoritetaan sekä kytkettynä seuraamisessa että vapaana seuraamisessa. Ryhmässä on suoritettava yhden henkilön kierto vasemmalta ja yhden oikealta (esim. kahdeksikkona) ja pysähdyttävä vähintään kerran yhden henkilön lähellä. Tuomari voi tarvittaessa käskä ohjaajaa suorittamaan henkilöryhmän läpi kulkemisen uudelleen. Ohjaaja poistuu ryhmästä tuomarin merkistä ja pysähtyy loppuperusasentoon. Ryhmästä poistumisen jälkeen koiraa saa kiittää vasta sen ollessa loppuperusasennossa.

Täyskäännös (180°)

Ohjaajan on suoritettava täyskäännös vasemmalle (180° paikallaan kääntyen). Täyskäännöksen suorituksessa on kaksi vaihtoehtoa:

- Koira kääntyy oikealle ja kiertää ohjaajan takaa.
- Koira kääntyy paikallaan 180° vasemmalle.

Koiran on koko kokeen ajan suoritettava täyskäännös samalla tavalla.

2. Vapaana seuraaminen (15 pistettä)

Käsky: ”seuraa”

Tuomarin merkistä perusasennossa istuvan koiran talutin irrotetaan. Ohjaajan tulee kiinnittää talutin olkapäälleen tai laittaa se taskuunsa (kummassakin tapauksessa ohjaajan vastakkaiselle puolelle koiraan nähden). Vapaana seuraamisen aluksi ohjaaja kulkee uudelleen henkilöryhmään ja pysähtyy siellä vähintään kerran. Ryhmästä poistumisen jälkeen ohjaaja pysähtyy hetkeksi perusasentoon ja suorittaa sitten vapaana seuraamisen samojen ohjeiden mukaan, kuin kytkettynä seuraamisen.

3. Istumisliike (10 pistettä)

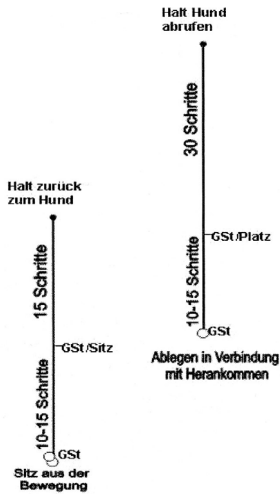
Käsky: ”istu”

Ohjaaja lähtee perusasennosta vapaana seuraavan koiran kanssa suoraan eteenpäin. Vähintään 10-15 askeleen jälkeen ohjaaja pysähtyy perusasentoon ja antaa koiralle ”istu”-käskyn. Sen jälkeen ohjaaja jatkaa vielä 15 askelta eteenpäin ja kääntyy viivyttelemättä koiraan päin. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo, asettuu sen oikealle puolelle ja ottaa perusasennon. Jos koira istumisen sijasta menee maahan tai jää seisomaan, vähennetään 5 pistettä.

4. Maahanmeno ja luoksetulo (10 pistettä) Käskyt "Seuraa", "Maahan", "Tänne", "Sivulle"

Ohjaaja lähtee perusasennosta vapaana seuraavan koiran kanssa suoraan eteenpäin antaen käskyn "seuraa". Vähintään 10-15 askeleen jälkeen ohjaaja pysähtyy perusasentoon ja antaa koiralle "maahan"-käskyn. Sen jälkeen ohjaaja jatkaa vielä 30 askelta eteenpäin, kääntyy viivyttelemättä koiraan päin ja jää paikalleen. Tuomarin merkistä ohjaaja kutsuu koiran luokseen. Koiran täytyy tulla ohjaajan luokse halukkaasti ja nopeassa askellajissa ja istua tiiviisti ohjaajan eteen. Käskyllä "sivulle" koiran tulee siirtyä ohjaajan sivulle. Jos koira istuu tai jää seisomaan, mutta tulee kuitenkin moitteettomasti ohjaajan luo, vähennetään 5 pistettä.

Istumisliike ja maahanmeno

5. Paikallaolo häiriön alaisena (10 pistettä) Käskyt: "Maahan", "Istu"

Ennen kuin toinen koira aloittaa liikkeen 1 suorituksen ohjaaja komentaa perusasennossa olevan koiransa, jonka talutin on irrotettu, tuomarin osoittamalla paikalla maahan. Koiran luo ei saa jättää talutinta tai muuta esinettä. Ohjaaja poistuu vähintään 30 askeleen päähän koealueella ja jää seisomaan rauhallisesti paikalleen selin koiraan. Koiran on maattava rauhallisesti paikallaan niin kauan, kuin toinen koira suorittaa liikkeen 1-4. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiran luo ja asettuu sen oikealle puolelle. Noin 3 sekunnin kuluttua ohjaajan saatua tuomarilta merkin koiran tulee "istu"-käskystä nousta nopeasti ja suoraan perusasentoon.

Ohjaajan rauhaton käyttäytyminen ja muut piilotellut avut koiralle, koiran rauhattomuus paikallaolon aikana tai ennakoiva seisomaan/istumaan nouseminen ohjaajan tullessa

koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira seisoo tai istuu, mutta pysyy kuitenkin paikallaan, arvosanaa alennetaan. Jos koira siirtyy pois paikaltaan yli 3 m ennen, kuin toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 2 loppuun, liikesuorituksesta annetaan 0 pistettä. Jos koira siirtyy pois paikaltaan sen jälkeen, kun toinen koira on suorittanut liikesuorituksen 2 loppuun, arvosanaa alennetaan. Jos koira tulee ohjaajaa vastaan ohjaajan palatessa koiran luo, arvosanaa alennetaan korkeintaan 3 pistettä.

B) LIIKENTEeseen SUHTAUTUMINEN

Yleistä

Seuraavia liikkeitä ei saa suorittaa koulutuskentällä vaan sopivalla taajama-alueella. Tuomari määrittää yhdessä vastaavan toimitsijan kanssa missä paikoissa ja miten liikkeet suoritetaan yleisillä paikoilla (kadut, tiet ja aukiot). Koe ei saa häiritä yleistä liikennettä.

Osan B läpiviemiseen kuluu runsaasti aikaa. Suoritusvaatimuksia ei saa lieventää niin, että jos koiria on runsaasti, ne arvostellaan vain ylimalkaisesti. Osan B liikkeistä ei anneta pisteitä. Kokeen tämän osan läpäisemiseen vaikuttaa koiran liikenteeseen/ihmiisiin suhtautumisesta saatava yleisvaikutelma.

Liikkeiden alla olevat kuvaukset ovat ohjeellisia ja tuomari voi mukauttaa liikkeitä paikallisten olosuhteiden mukaan. Tuomarilla on epäselvissä arvostelutapauksissa oikeus suorittuttaa liikkeet koiralla uudelleen tai muuntaa liikkeiden suoritustapaa.

Kokeen kulku

1. Suhtautuminen henkilöryhmään

Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee koira kytkettynä kadun jalankulkuun varatulla osalla. Tuomari seuraa ohjaajaa ja koira sopivalla etäisyydellä.

Koiran tulee seurata ohjaajaa halukkaasti tämän vasemmalla puolella – lapa ohjaajan polven kohdalla – talutin löysänä.

Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi jalankulkijoihin ja ajoneuvoihin.

Tämän liikkeen aikana ohjaajan edestä poikittain koiranohjaajan kulkusuuntaan nähdessä juoksee henkilö (sovittu henkilö). Koiran tulee suhtautua henkilöön neutraalisti ja välinpitämättömästi.

Tämän jälkeen ohjaaja ja koira kulkevat hajallaan seisovan, vähintään 6 henkilöstä koostuvan ryhmän läpi. Yksi ryhmän henkilöistä puhuttelee ja kättelee ohjaajaa. Koiran tulee ohjaajan komennolla istua tai mennä maahan ohjaajan viereen ja pysyä rauhallisena lyhyen keskustelun ajan.

2. Suhtautuminen polkupyöräilijöihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa tietä pitkin, jolloin takaa tuleva pyöräilijä ohittaa ohjaajan antaen samalla äänimerkin pyörän kellolla. Pyöräilijä jatkaa jonkun matkaa eteenpäin, kääntyy ja palaa ohjaajaa ja koira vastaan, antaen jälleen äänimerkin. Ohitus tapahtuu siten, että koira on ohjaajan ja pyöräilijän välissä. Koiran tulee suhtautua pyöräilijään välinpitämättömästi.

3. Suhtautuminen autoihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa usean pysäköidyn auton ohi. Ohjaajan ohittaessa autot, yksi autoista käynnistetään. Ohjaajan ollessa toisen auton kohdalla, sen ovi lyö-

dään kiinni. Ohjaajan ja koiran jatkaessa matkaansa, heidän viereensä pysähtyy auto. Auton ikkuna avataan ja ohjaajalta kysytään jotain tietoa. Koiran tulee tällöin ohjaajan käskystä istua tai mennä maahan. Koiran tulee suhtautua rauhallisesti ja välinpitämättömästi autoihin ja liikenteen meluun.

4. Suhtautuminen lenkkeilijöihin tai rullaluistelijoihin

Ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa rauhallista tietä pitkin. Vähintään kaksi lenkkeilijää ohittaa ohjaajan ja koiran vauhtiaan muuttamatta. Kun lenkkeilijät ovat poistuneet, kaksi uutta lenkkeilijää tulee ohjaajaa ja koiraan vastaan ja juoksee näiden ohi vauhtiaan muuttamatta. Koiran ei tarvitse seurata ohjaajaa tiivistä, mutta se ei saa kuitenkaan häiritä takaa ohittavia tai vastaantulevia henkilöitä. Ohjaaja saa komentaa koiran istumaan tai maahan lenkkeilijöiden kohtaamisen ajaksi. Lenkkeilijöiden sijasta ohjaajan ja koiran voi kumpaankin suuntaan ohittaa yksi tai kaksi rullaluistelijää.

5. Suhtautuminen muihin koiriin

Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi ohitettavaan ja vastaantulevaan, ohjaajansa kanssa liikkuvaan toiseen koiraan. Ohjaaja saa toistaa ”seuraa”-käskyn tai komentaa koiran kohtaamisen ajaksi istumaan tai maahan.

6. Liikenteen keskelle hetkellisesti yksin kytkettynä jätetyn koiran käyttäytyminen, suhtautuminen eläimiin

Tuomarin merkistä ohjaaja kulkee kytketyn koiran kanssa kohtuullisen vilkkaan kadun jalankulkijoille varatulla osalla. Jonkun matkan kuljettuaan ohjaaja pysähtyy tuomarin merkistä ja kiinnittää koiran taluttimen aitaan, seinärenkaaseen tai vastaavaan.

Ohjaaja poistuu näkyvistä johonkin myymälään tai jonkun muun rakennuksen sisäänkäyntiin. Koira saa seisoa, istua tai maata.

Ohjaajan ollessa poissa joku henkilö (sovittu henkilö) kulkee kytketyn koiran kanssa koetta suorittavan koiran ohi, sivusuunnassa noin 5 askeleen etäisyydellä.

Yksin jätetyn koiran tulee pysyä rauhallisena ohjaajan poissaolon ajan. Se ei saa reagoida ohittavaan koiraan (joka ei saa olla haukkuvaa tyyppiä) aggressiivisesti (voimakas vetäminen hihnassa ja jatkuva haukkuminen). Tuomarin merkistä ohjaaja noutaa koiran.

Huomautus

Kokeesta vastaava tuomari voi päättää, suorittaako jokainen koira kaikki liikkeet peräjälkeen niille varatuilla paikoilla, vai suorittavatko kaikki koirat kullakin paikalla suoritettavat liikkeet, minkä jälkeen kaikki siirtyvät seuraavalle suorituspaikalle.